

د افغانستان اسلامي جمهوریت

دارشاد حج او اوقافو وزارت

ریاست ارشاد وانسجام امور مساجد

آمریت ارشاد ودعوت

د خطبوعومومی مدیریت

رهنمای خطبه روز جمعه مورخ: ۱۴۰۰/۳/۷

تعهد به صلح و آتش بس و اهمیت آن در اسلام

الحمد لله الذي جعل المؤمنين اخوة وشرح لموجب هذه الاخوة لبعضهم على بعض حقوق واجبه ومستحبه ونهى عن كل ما يضعف هذه الاخوة او يقطعها من الاقوال والافعال واشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له و اشهد ان محمداً عبده ورسوله صلوات الله عليه وعلى آله واصحابه وسلم تسليماً كثيراً.

اما بعد: قال الله تعالى: لَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ مِّنْ دِيَارِكُمْ أَنْ تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ (ممتحنه ۸).

ترجمه: منع نمیکند الله شمارا نسبت به کسانی که در امر دین با شما نه جنگیدند و شمارا از دیارتان بیرون نرانند اینکه با ایشان نیکی و عدالت کنید، پس علت این حکم را بیان میکند زیرا الله تعالی عدالت پیشه گان را دوست دارد.

احسان به چنین مردمی و رعایت عدالت در حق ایشان، آنان را بیشتر به اسلام مائل میسازد، و راهی برای دعوت بسوی اسلام می گشاید و در باره نزول این آیت در صحیح البخاری از اسماء بنت ابی بکر صدیق رضی الله تعالی عنها روایت است: (او گفت مادرم در زمان پیامبر صلی الله علیه وسلم (در حالیکه مشرک بود) به امید دریافت کمک نزد آمد، پس از پیامبر صلی الله علیه وسلم پرسیدم که آیا بروی صله رحم کنم؟ پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمودند! بلی؛ سفیان بن عیینه راوی این حدیث میگوید! پس الله سبحانه و تعالی در باره وی ایه فوق را نازل فرمود: بخاری کتاب البر والصله .

به اساس این آیه و حدیث شریف، برخورد نیکو و احسان به کافران معاهد و کافرانی که در برابر مسلمانان موقف خصمانه ندارند، امر مطلوب است چه رسد به مسلمانانیکه جنگ با ایشان حرام است.

اهمیت صلح از دیدگاه اسلام

دین مقدس اسلام یگانه دین جامع و عالم الشمول است که به زیست و زندگانی مسالمت آمیز جهان انسانیت ارج و احترام می گذارد و به یک قطره خون چنان اهمیت ارزش و قیمت قائل است که ریختن خون انسان را به ناحق به مثابه ریختن خون تمامی جامعه بشریت تلقی کرده است و میفرماید: (مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا) المائد (۳۲) ه.

ترجمه: هر که بکشد کسی را بغير عوض نفسی و بغير فساد در زمین، پس چنان است که کشته است مردمان را همه یکجا و هر که سبب زندگانی انسانی شد پس چنان است که همه بشریت را زندگی داده باشد.

قران کریم در این راستا یک حقیقت اجتماعی و تربیتی را بازگو میکند زیرا جامعه انسانی در حقیقت یک دهکده بیش نیست و اعضای آن همانند اعضای یک پیکر اند هر لحظه ای به عضوی از اعضای این پیکر دردی برسد اثر آن کم و بیش در سائر اعضا آشکار میگردد زیرا جامعه بزرگ از افراد تشکیل شده و فقدان یک فرد خواه مخواه ضربه به همه جامعه است.

صلح چیست؟ والصلح خیر....

این آیه مبارک کوتاه و پرمعنی اگر چه در مورد اختلاف خانوادگی ذکر شده ولی بدیهی است که یک قانون کلی و عمومی و همگانی را بیان می کند که در همه جا اصل نخستین، صلح، صفا، دوستی و سازش است، نزاع و کشمکش وجدائی به خلاف طبع سلیم انسانی و زندگی آرام بخش او است لذا جز در مورد ضرورت و استثناء نباید به آن متوصل شد.

با در نظر داشت مسائل فوق صلح عبارت از قطع جنگ و تغییر حالت منازعه و پایان دادن به اختلاف میباشد به شرطیکه تحت عنوان صلح صورت گیرد و یا صلح عبارت از موجودیت روابط حسنه، شرکت فعال و همکاری میان افراد و گروه ها برای بدست آوردن اهداف سالم مثل عدالت، امنیت و آزادی بخاطر تأمین صلح جامع و همه جانبه باید تمام جوانب دخیل در منازعه سهم بگیرند تا بواسطه صلح خشونت به تمام ابعاد آن در جامعه از بین بود.

(وَإِنْ طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فَاصْلِحُوا بَيْنَهُمَا فَإِنْ بَغَتْ إِحْدَاهُمَا عَلَى الْأُخْرَى فَقَاتِلُوا الَّتِي تَبْغِي حَتَّى تَفِيءَ إِلَى أَمْرِ اللَّهِ فَإِنَّ فَاتٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ) الحجرات ۹.

ترجمه: و اگر دو گروه از مسلمانان با هم بجنگند، پس در میان آنان صلح برقرار کنید، پس اگر تجاوز کند یکی از آنها برد دیگری، پس بجنگید با آن متجاوز تا این که برگردد به حکم خداوند متعال، پس اگر برگشت صلح برقرار کنید میان آنها برابر و انصاف کنید، یقیناً خداوند متعال دوست می دارد انصاف کننده گان را مسلمانان با هم برادر اند پس اصلاح کنید در میان دو تا برادر خود و از خداوند بترسید تا بر شما رحم بشود.

تفسیر معارف القرآن به شرح و تفصیل این آیه چنین پرداخته است:

(اگر در میان دو گروه از مسلمانان جنگ در گرفت، پس در میان آنان صلح را برقرار کنید، ضمن قطع رشته ای جنگ آتش بس برقرار کنید و اگر بعد از کوشش جهت اصلاح یکی پی دیگری تجاوز کرد و از جنگ دست نکشید پس با متجاوز بجنگید تا این که بحکم خدا رجوع کند مراد از حکم خدا آتش بس است پای بند آتش بس باشید پس اگر گروه متجاوز به حکم خدا رجوع کند، پای بند آتش بس باشد پس بین آنان با در نظر گرفتن عدالت اصلاح کنید مطابق حدود شرعی معامله را خاتمه دهید و تنها به آتش بس اکتفا نکنید زیرا اگر صلح به اتمام برسد باز احتمال جنگ باقی میماند و به فکر انصاف باشید که مبادا اغراض نفسانی تسلط یابد یقیناً خداوند متعال اهل انصاف را دوست میدارد و از آن جهت دستور به اصلاح آمده است که مسلمانان همه به موجب اشتراک دینی که رشته ای روحانی و معنوی است برادر یک دیگر می باشند لذا بین دو برادر خویش صلح برقرار کنید تا آن که اخوت اسلامی پایدار بماند و در هنگام اصلاح از خدا بترسید حدود شرعی را رعایت کنید تا به شمار رحم شود.

خداوند متعال مسلمانان را به عنوان برادرانی قرار داده که رابطه محکم برادری و اخوت دینی علاوه بر اشتراک در نوع بشری و اخوت انسانی آنان راهبهم پیوند می دهد و مقتضای این برادری و اشتراک این است که همه باهم دوست باشند و نیکی کنند نه اینکه از هم دوری جویند باید باهم رابطه برقرار نمایند و در یک صف باشند از عداوت با هم پرهیز کنند و متحد شوند از اختلاف و تفرقه خود داری نمایند».

پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه وسلم پیرامون موضوع چنین درفشانی می نمایند: (لا تحاسدوا ولا تدابروا ولا تباغضوا وكونوا عباد الله اخواناً).

ترجمه: باهم حسد نوزید از هم روگردان نشوید و باهم کینه نداشته باشید باهم به عنوان بندگان خدا و برادران دینی رفتار کنید.

رعایت پیمان در برابر دشمنان

و فابیه عهد تنهادر محدوده روابط داخلی مسلمانان خلاصه نمیشود بلکه مسلمانان موظف اند تا در برابر کافران و دشمنان نیز به تعهدات خود پای بند باشند، قرآن کریم بزرگترین دشمن مسلمانان را یهود و مشرکین می داند: (لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ آمَنُوا الْيَهُودَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا وَلَتَجِدَنَّ أَقْرَبَهُمْ مَوَدَّةً لِلَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصَارَى ذَلِكَ بِأَنَّ مِنْهُمْ قِسِيَّيْنَ وَرُهْبَانًا وَأَنَّهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ المائده (۸۲)).

ترجمه: البته سخت ترین مردمان را در عداوت مومنان، یهود و مشرکان را خواهی یافت و البته نزدیک ترین مردمان در دوستی با مومنان آنانی را می یابی که میگویند: ما نصاری هستیم، این بدان خاطر است که از اینها کشیشان و راهبان هستند و اینکه آنها تکبر نمیکنند.

قرانکریم هرزمانیکه که مسئله ایمان به میان می آید دستور می دهد که مسلمانان پیمان خود را حتی در برابر این گروه ها حفظ کنند: (إِلَّا الَّذِينَ غَاهَدْتُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ فَمَا اسْتَقَامُوا لَكُمْ فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ) التوبه (۷).

ترجمه: چگونه برای مشرکان نزد الله و رسولش پیمان می باشد، درحالیکه آنها همیشه آماده شکستن پیمان خویش اند، جز کسانی که با آنها نزد مسجد الحرام پیمان بسته اید پس مادامی که در برابر شما برعهد شان ثابت باشند، شما نیز در برابر آنها ثابت باشید زیرا خداوند پرهیزگاران را دوست میدارد.

مذمت عهدشکنی در اسلام

از نظر قرآن کریم کسانی که عهد شکنی می کنند اینها دین ندارند و یادین آنها سست است و از افراد سست ایمان هستند خداوند جل جلاله کافران، یهود، منافقین و فاسقین را از مصادیق عهد شکنان معرفی می کند زیرا اینها دین ندارند یا سست دین و یا سست ایمان هستند بطوریکه الله تعالی میفرماید: (وَأَكَلَمَا عَاهَدُوا عَهْدًا نَبَذَهُ فَرِيقٌ مِّنْهُمْ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ) البقره (۱۰۰).

ترجمه: آیا هرگاه پیمانی را بستند گروهی از ایشان آن پیمان را نقض نمودند بلکه بیشتر آنها ایمان نمی آورند. وَمَا وَجَدْنَا لِأَكْثَرِهِمْ مِّنْ عَهْدٍ وَإِن وَجَدْنَا أَكْثَرَهُمْ لَفَاسِقِينَ) الاعراف (۱۰۲). ترجمه: نیافتیم در اکثر ایشان وفای عهد و هر آئینه یافتیم اکثر ایشان را بد کار. (وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ مَسْئُولًا) (۱۵) الاحزاب.

از نظر قرآن کریم عهد شکنی و عدم وفا به عهد حرام و گناه است و انسان نباید بخاطر سود بیشتر و تغییر مصلحت ها عهد شکنی کند چنانچه الله تبارک و تعالی میفرماید: (وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ وَلَا تَنْقُضُوا الْأَيْمَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ) (۹۱) وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِي نَقَضَتْ غَزَلَهَا مِن بَعْدِ قُوَّةٍ أَنْكَاثًا تَتَخَذُونَ أَيْمَانَكُمْ دَخْلًا بَيْنَكُمْ أَنْ تَكُونَ أُمَّةٌ هِيَ أَرْبَىٰ مِن أُمَّةٍ إِنَّمَا يَبْلُوكُمُ اللَّهُ بِهِ وَلِيُبَيِّنَنَّ لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ) النحل (۹۲).

ترجمه: و وفا کنید به عهد خدا چون عهد ببندید و مشکنید سوگند هارا بعد از محکم ساختن آنها و هر آئینه ساخته اید خدا را برخویش نگهبان و هرائینه خدامیداند آنچه عمل میکنید و نباشید مانند زنیکه گسست رشته خود را بعد از استواری پاره پاره ساخته میسازید سوگند های خود را مگر در میان خود تا افزون تر شود گروهی از گروهی جز این نیست که می ازماید خدا شما را به آن افزونی و البته بیان کند برای شما روز قیامت آنچه در آن اختلاف مینمودید.

اهمیت و آثار وفای عهد

از نظر قرانکریم وفای به عهد و پیمان از ملاک های ارزش انسانی است طوریکه الله تبارک و تعالی میفرماید: (إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الَّذِينَ كَفَرُوا فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ) الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِّنْهُمْ ثُمَّ يَنْقُضُونَ عَهْدَهُمْ فِي كُلِّ مَرَّةٍ وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ) (۵۶) الانفال. ترجمه: هر؟ آئینه بد ترین جنبنندگان آنان اند که کافر شدند پس ایمان نمی آرند آنان که عهد بسته با ایشان باز میشکنند عهد خود را در هر مرتبه و ایشان پرهیز نمی کنند.

وفای عهد از جمله خصلت های شایسته مومنین شمرده شده است طوریکه الله تعالی میفرماید: (الَّذِينَ يُؤْفُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَلَا يَنْقُضُونَ الْمِيثَاقَ الرِّعْدَ) (۲۰). ترجمه: آنان که وفا میکنند به عهد خدا و نمیشکنند عهد را.

و کسانی که به عهد و قرارداد های خود وفامیکند از اهل تقوای اند طوریکه الله تعالی میفرماید (وَأَذْكُرُوا لِلَّهِ عَلَيْكُمْ وَ مِيثَاقَهُ الَّذِي وَاثَقَكُمْ بِهِ إِذْ قُلْتُمْ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَ اتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ) (۷) المائده.

ترجمه: و یاد کنید نعمت خدا را برخویش و پیمان خدا را که عهد بسته است با شما به آن پیمان و نگاه که گفتید شنیدیم و فرمانبرداری کردیم و بترسید از خدا هر آئینه خدا دانا است به آنچه در سینه هاست.

اتقوا الله و اوفوا بالعهد من قبل ان ياتيكم يوم لا ينفع فيه مال ولا بنون الى من اتى الله بقلب سليم و صلى الله تعالى

على خير خلقه محمد و على اله و اصحابه اجمعين.